

Kadernota voor de Meerjarenbegroting 2008 - 2011



OOSTFLAKKEE

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	3
2	Belastingbeleid.....	4
2.1	Ontwikkeling gemeentelijke lastendruk	4
2.2	OZB-tarieven.....	6
2.3	Proces inzake de maximering en limitering van de OZB.....	7
2.4	Overige algemene belastingen en leges.....	7
2.5	Afvalstoffenheffing en rioolrecht	7
3	Overige inkomsten.....	9
3.1	Algemene uitkering	9
3.2	Huren en pachten.....	9
3.3	Rijksbijdragen bijstand (WWB, IOAW, IOAZ en BBZ).....	10
3.4	Dividenden en rendementsuitkeringen	10
4	Financiële uitgangspunten.....	12
4.1	Onvoorziene uitgaven en nieuw beleid	12
4.2	Loon- en prijsstijgingen.....	13
4.3	Aantal woningen en inwoners	14
4.4	Bedrijvenpark Oostflakkee.....	15
4.5	Interne rekenrente voor investeringen en vaste activa.....	16
4.6	Subsidies.....	17
4.7	Onderhoudsplannen.....	17
4.8	Reserves en voorzieningen	17
4.9	Lopende bezuinigingen.....	18
5	Actuele kansen en risico's.....	19
5.1	Visie, bestuurskracht, communicatie en dienstverlening	19
5.2	Invoering basisregistraties (wet BAG).....	19
5.3	Wet gemeentelijke watertaken en verbrede rioolheffing.....	20
5.4	Grondexploitatiewet (wet Grex).....	20
5.5	Veranderende wetgeving inzake welzijn en sociale zaken.....	21
5.6	Omgevingsvergunning (wet WABO).....	21
5.7	Ketenregie en gemeenschappelijke regelingen.....	21
6	Vervolprocedure.....	22
7	Overzicht adviezen	23

1 Inleiding

Zoals elk jaar begint het begrotingsproces met de kadernota. In deze kadernota worden de financieel-technische uitgangspunten voor 2008 en verder besproken, en worden ook beleidsmatige uitgangspunten behandeld. Het meest in het oogspringende voorbeeld van deze beleidsmatige uitgangspunten is het belastingbeleid voor de komende jaren.

In deze kadernota is ook een nieuwe paragraaf opgenomen, in vergelijking met voorgaande jaren. In hoofdstuk 5 melden we nu ook nieuwe, belangrijke, op ons afkomende ontwikkelingen, die in de komende jaren financiële kansen en risico's met zich meebrengen. Gelet op het stijgende belang van risicomanagement vinden wij dit een goede aanvulling op de kadernota.

De status van deze kadernota is niet geheel vrijblijvend. Zodra u deze kadernota, met de daarin opgenomen uitgangspunten, gewijzigd of ongewijzigd, hebt vastgesteld, wordt de meerjarenbegroting conform deze uitgangspunten opgesteld. Natuurlijk kunt u tijdens de begrotingsbehandeling nog altijd anders besluiten. Maar het moge duidelijk zijn dat op dat moment aanpassen van sommige uitgangspunten (met name de financieel-technische) een dermate grote impact op de begroting zal hebben, dat in de praktijk de gevolgen niet staande de vergadering kunnen worden uitgerekend.

De kadernota is daarom van groot belang, evenals de algemene beschouwingen in juni. Tijdens die beschouwingen vernemen wij graag welke beleidsaccenten u in de meerjarenbegroting wenst te zien. Wij kunnen deze dan tijdig verwerken in de begroting. Tesaamen met het raads- en collegeprogramma, vormen de kadernota en de algemene beschouwingen zodoende belangrijke uitgangspunten voor de begroting.

2 Belastingbeleid

Voor het opstellen van de begroting is het noodzakelijk om de (gewenste) ontwikkeling van de gemeentelijke belastingen vast te stellen. De belastingen vormen immers na de algemene uitkering de grootste inkomstenbron voor de gemeente. Ondanks dat de beleidsvrijheid flink is ingekort, blijft het financieel kaderstellende belang van de belastingen nog altijd groot.

2.1 Ontwikkeling gemeentelijke lastendruk

In 2001 is uitgesproken dat de algemene belastingen in principe alleen met het verwachte inflatiepercentage dienen te stijgen, en de afvalstoffenheffing en het rioolrecht 100% kostendekkend moeten blijven. De verwachting was dat de lokale lastendruk op deze wijze uiteindelijk rond het landelijke gemiddelde zou komen te liggen. Tot 2003 klopte deze aanname. Vanaf 2004 steeg de lastendruk in Oostflakkee weer meer dan gemiddeld.

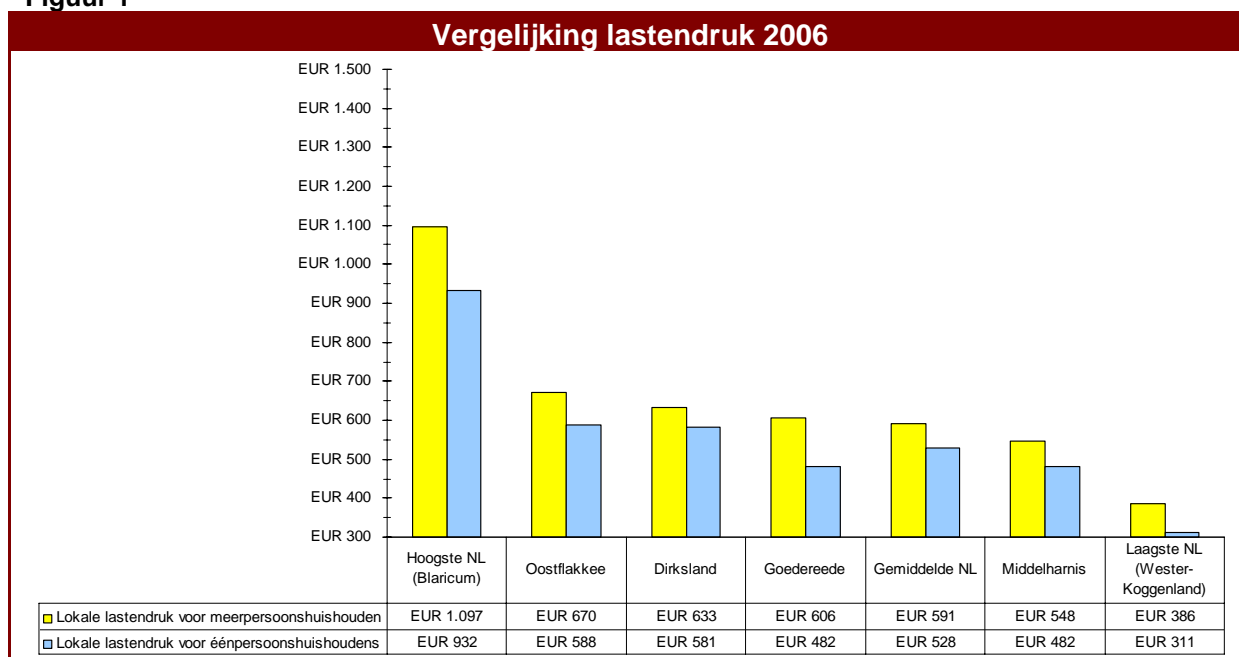
De oorzaak daarvan was vooral de jaarlijkse noodzakelijke verhoging van het rioolrecht, en in mindere mate het reinigingsrecht. Deze heffingen zijn in voorgaande jaren met meer dan de inflatie verhoogd om kostendekkend te blijven. Vooral de hoge kosten voor de verplichte aansluiting van het buitengebied op de riolering drukken zwaar op het rioolrecht. Verder vond bij de OZB-herwaardering in 2005 een lastendrukverschuiving plaats van het bedrijfsleven naar de burgers¹.

Bewust is daarom de gemiddelde OZB-stijging in 2007 op het inflatieniveau (1,5%) gehandhaafd, en is tariefdifferentiatie doorgevoerd in de OZB. Verder is het reinigingsrecht in 2007 niet verhoogd als gedeeltelijke compensatie voor de noodzakelijke boveninflatoire verhoging van het rioolrecht (9%).

Het effect van deze maatregelen moet dit jaar blijken in het jaarlijkse overzicht 'vergelijking lastendruk 2007' op basis van de (digitale) COELO-atlas van de lokale lasten. Helaas is deze nog niet beschikbaar. Navraag leert dat diverse gemeenten de gegevens over de herwaardering nog niet hebben aangeleverd, en de atlas daardoor op zijn vroegst eind april beschikbaar komt. Uiteraard zullen wij u dan nader informeren over de uitkomsten voor Oostflakkee.

Omdat het helaas nog niet mogelijk is om de cijfers voor 2007 op te nemen in deze kadernota, hebben wij hierna ter informatie de overzichten 2006 nogmaals weergegeven.

Figuur 1



Figuur 2

¹ In de discussienota "invoering OZB-tariefdifferentiatie?" bent u hierover uitgebreid geïnformeerd.

Vergelijking lastendruk 2006

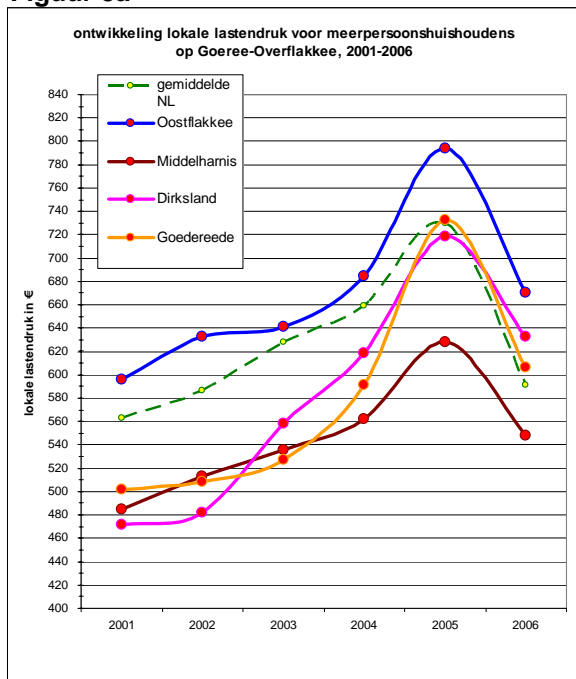
Oostflakkee t.o.v. 40 omringende gemeenten, duurste/goedkoopste gemeente en landelijk gemiddelde
bron: (digitale) COELO Atlas van de Lokale Lasten 2006- zie ook www.coelo.nl/digatlas/index.html

Rang 2005	Gemeente	Provincie	2006		verschil t.o.v. gemid. 2006		lastenstijging t.o.v. 2005	
			Meerpersoons huishouden	Eenpersoons huishouden	Meerpersoons huishouden	Eenpersoons huishouden	Meerpersoons huishouden	Eenpersoons huishouden
	Hoogste NL (Blaricum)	Noord-Holland	EUR 1.097	EUR 932	+ 85,6%	+ 76,5%	- 23,0%	- 26,1%
1	Westvoorne	Zuid-Holland	EUR 776	EUR 691	+ 31,3%	+ 30,9%	- 18,1%	- 20,0%
4	Barendrecht	Zuid-Holland	EUR 712	EUR 474	+ 20,5%	- 10,2%	- 13,4%	- 24,2%
2	Hendrik-Ido-Ambacht	Zuid-Holland	EUR 702	EUR 585	+ 18,8%	+ 10,8%	- 18,8%	- 22,4%
3	Bernisse	Zuid-Holland	EUR 693	EUR 530	+ 17,3%	+ 0,4%	- 18,7%	- 24,1%
12	Woensdrecht	Noord-Brabant	EUR 680	EUR 556	+ 15,1%	+ 5,3%	- 12,4%	- 15,5%
6	Ruchpen	Noord-Brabant	EUR 674	EUR 607	+ 14,0%	+ 15,0%	- 15,1%	- 16,7%
10	Roosendaal	Noord-Brabant	EUR 671	EUR 610	+ 13,5%	+ 15,5%	- 14,0%	- 15,3%
7	Oostflakkee	Zuid-Holland	EUR 670	EUR 588	+ 13,4%	+ 11,4%	- 15,6%	- 17,8%
13	Bergen Op Zoom	Noord-Brabant	EUR 669	EUR 669	+ 13,2%	+ 26,7%	- 12,7%	- 12,7%
5	Halderberge	Noord-Brabant	EUR 663	EUR 537	+ 12,2%	+ 1,7%	- 18,6%	- 22,1%
9	Brielle	Zuid-Holland	EUR 637	EUR 637	+ 7,8%	+ 20,6%	- 19,2%	- 19,2%
22	Dirksland	Zuid-Holland	EUR 633	EUR 581	+ 7,1%	+ 10,0%	- 11,8%	- 13,0%
11	Albrandswaard	Zuid-Holland	EUR 615	EUR 526	+ 4,1%	- 0,4%	- 20,7%	- 24,1%
20	Moerdijk	Noord-Brabant	EUR 606	EUR 495	+ 2,5%	- 6,3%	- 16,3%	- 19,4%
16	Goedereede	Zuid-Holland	EUR 606	EUR 482	+ 2,5%	- 8,7%	- 17,3%	- 22,0%
19	Strijen	Zuid-Holland	EUR 605	EUR 563	+ 2,4%	+ 6,6%	- 16,0%	- 17,0%
8	Cromstrijen	Zuid-Holland	EUR 605	EUR 499	+ 2,4%	- 5,5%	- 23,6%	- 27,7%
17	Binnenmaas	Zuid-Holland	EUR 593	EUR 513	+ 0,3%	- 2,8%	- 18,9%	- 21,4%
29	Tholen	Zeeland	EUR 593	EUR 477	+ 0,3%	- 9,7%	- 11,0%	- 13,9%
23	Ridderkerk	Zuid-Holland	EUR 592	EUR 509	+ 0,2%	- 3,6%	- 17,1%	- 19,8%
	Gemiddelde NL	Nederland	EUR 591	EUR 528	0,0%	0,0%	- 19,0%	- 21,1%
15	Spijkenisse	Zuid-Holland	EUR 588	EUR 588	- 0,5%	+ 11,4%	- 20,0%	- 20,0%
21	Zwijndrecht	Zuid-Holland	EUR 588	EUR 493	- 0,5%	- 6,6%	- 18,7%	- 22,1%
14	's-Gravendeel	Zuid-Holland	EUR 586	EUR 544	- 0,8%	+ 3,0%	- 20,9%	- 22,2%
24	Kapelle	Zeeland	EUR 585	EUR 519	- 1,0%	- 1,7%	- 17,1%	- 18,8%
30	Reimerswaal	Zeeland	EUR 583	EUR 451	- 1,4%	- 14,6%	- 12,2%	- 15,9%
25	Korendijk	Zuid-Holland	EUR 568	EUR 526	- 3,9%	- 0,4%	- 18,9%	- 20,1%
27	Etten-Leur	Noord-Brabant	EUR 564	EUR 564	- 4,6%	+ 6,8%	- 18,6%	- 18,6%
18	Oud-Beijerland	Zuid-Holland	EUR 552	EUR 484	- 6,6%	- 8,3%	- 24,1%	- 26,6%
28	Dordrecht	Zuid-Holland	EUR 549	EUR 466	- 7,1%	- 11,7%	- 18,2%	- 20,7%
33	Middelharnis	Zuid-Holland	EUR 548	EUR 482	- 7,3%	- 8,7%	- 12,7%	- 14,8%
26	Schouwen-Duiveland	Zeeland	EUR 532	EUR 532	- 10,0%	+ 0,8%	- 23,9%	- 23,9%
37	Vlissingen	Zeeland	EUR 525	EUR 525	- 11,2%	- 0,6%	- 13,5%	- 13,5%
32	Middelburg	Zeeland	EUR 524	EUR 524	- 11,3%	- 0,8%	- 17,9%	- 17,9%
39	Steenbergen	Noord-Brabant	EUR 523	EUR 473	- 11,5%	- 10,4%	- 12,8%	- 14,6%
34	Noord-Beveland	Zeeland	EUR 505	EUR 446	- 14,6%	- 15,5%	- 19,5%	- 21,5%
31	Rotterdam	Zuid-Holland	EUR 500	EUR 500	- 15,4%	- 5,3%	- 23,8%	- 23,8%
40	Veerse	Zeeland	EUR 478	EUR 441	- 19,1%	- 16,5%	- 13,1%	- 14,2%
38	Borsele	Zeeland	EUR 476	EUR 384	- 19,5%	- 27,3%	- 21,1%	- 24,9%
35	Hellevoetsluis	Zuid-Holland	EUR 460	EUR 460	- 22,2%	- 12,9%	- 25,9%	- 25,9%
36	Goes	Zeeland	EUR 429	EUR 384	- 27,4%	- 27,3%	- 30,4%	- 32,7%
	Laagste NL (Wester-Koggenland) [Noord-Holland	EUR 386	EUR 311	- 34,7%	- 41,1%	- 20,1%	- 24,7%

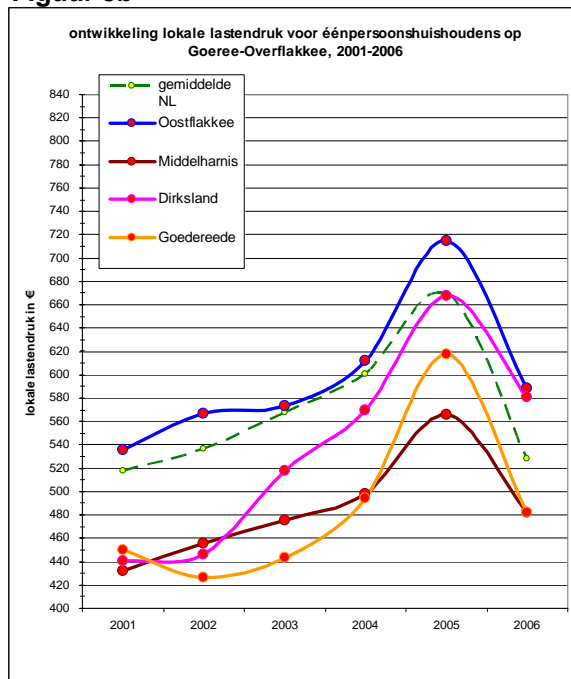
[*] : In 2005 was Ameland, provincie Friesland Laagste NL ;

De lastenstijging t.o.v. 2005 is voor Laagste NL daarom de lastendruk 2006 Wester-Koggenland t.o.v. de lastendruk 2005 Ameland.

Figuur 3a



Figuur 3b



2.2 OZB-tarieven

Met ingang van 2007 zijn de drie OZB-tarieven gebonden aan maximumbedragen én maximale tariefstijgingen. De maximumbedragen zijn genoemd in de wet, maar spelen voor Oostflakkee geen rol. De huidige tarieven liggen namelijk ver onder deze maximumbedragen. Wel van belang is de maximale tariefstijging.

Er is een drietrapsysteem ingevoerd. Zolang het OZB-tarief onder het bedrag ligt dat op de algemene uitkering wordt ingehouden (het rekestarief), staat het de raad vrij om de OZB naar eigen inzicht te verhogen. Zodra de OZB boven het rekestarief uitkomt, geldt een maximaal stijgingspercentage t.o.v. het huidige tarief² (voor 2008 2,25%). Tot slot geldt nog dat het tarief nooit mag uitkomen boven het genoemde absoluut maximumtarief. In dat geval is ook de procentuele verhoging niet toegestaan.

In het raadsprogramma en het collegewerkprogramma is opgenomen dat de lastenstijging moet worden beperkt. De wettelijk maximaal toegestane tariefstijging vormt daarom niet ons uitgangspunt. Wij willen het bestaande beleid voortzetten: stijging met de inflatie (1,5%) en nog éénmalig een aanpassing om de koopkrachtverschuiving uit het verleden te corrigeren, en het "weglekeffect" te repareren. Dit laatste conform het raadsbesluit inzake de invoering van tariefdifferentiatie uit december 2006. Naast deze uitgangspunten moet rekening worden gehouden met de wettelijke maximale tariefstijging van 2,25%. In onderstaande tabel wordt weergegeven wat dit voor 2008 betekent.

Tabel 1 – OZB-tariefstijgingen en meeropbrengst bij voortzetting huidig beleid

		Niet-woningen eigenaren	Niet-woningen gebruikers	Woningen eigenaren
Totale WOZ-waarde in Oostflakkee	A	€ 164 mln.	€ 164 mln.	€ 821 mln.
OZB-tarief 2007 in Oostflakkee	B	€ 2,96	€ 2,37	€ 2,74
OZB-inhouding op algemene uitkering (rekestarief)	C	€ 3,00	€ 2,42	€ 2,34
Netto OZB-opbrengst ³ in Oostflakkee per eenheid van € 2.500 WOZ-waarde in 2007	C - B	- € 0,04	- € 0,06	+ € 0,40
Gewenste tariefstijging o.b.v. huidig beleid (inflatiecorrectie plus herstel lastendrukverschuiving en weglekeffect in twee jaar)		stijging tot rekestarief (€ 3,00) plus 1,5% inflatiecorrectie	stijging tot rekestarief (€ 2,42) plus 1,5% inflatiecorrectie	1,5% inflatiecorrectie min extra opbrengst van niet-woningen
Tarieven 2008 worden bij voortzetting huidig beleid	D	€ 3,03	€ 2,43	€ 2,76
Absolute tariefstijging (na afronding), rekening houdend met wettelijke maximale tariefstijging (2,25%)	E	+ € 0,07	+ € 0,06	+ € 0,02
Procentuele tariefstijging (na afronding)		+ 2,3%	+ 2,5%	+ 0,7%
Netto OZB-opbrengst in Oostflakkee per eenheid van € 2.500 WOZ-waarde in 2008	D - C	+ € 0,03	+ € 0,01	+ € 0,42
Indicatie jaarlijkse totale meeropbrengst OZB bij voortzetting huidig beleid	(A / 2500) x E			€ 15.000

² Dit stijgingspercentage is afhankelijk van de trendmatige groei van het bruto binnenlands product (BBP), de inflatie en de areaalontwikkeling. Als basis voor de trendmatige groeicijfers dienen de ramingen van het CPB aan het begin van elke kabinetsperiode. Het inflatiepercentage houdt in de prijs van de nationale bestedingen (pNB), zoals deze in april worden gepubliceerd in het Centraal Economisch Plan (CEP). Onder areaalontwikkeling wordt in dit verband verstaan de toe- of afname van het aantal onroerende zaken.

³ Netto-opbrengst is de OZB-opbrengst ná aftrek van het bijbehorende bedrag dat wordt gekort op de algemene uitkering.

De tarieven 2008 in tabel 1 worden niet de definitieve bedragen. Vanaf 2007 moet immers jaarlijks worden geherwaardeerd, zodat bovenstaande tarieven nog moeten worden gecorrigeerd voor de gemiddelde waardeinstijgingen. Dit kan pas eind 2007 worden berekend. Ook de genoemde inhoudingen op de algemene uitkering zullen nog worden aangepast in verband met de jaarlijkse herwaardering voor 2008. De cijfers en bedragen geven wel een indicatie van de lastendrukontwikkeling en de totale meeropbrengst.

Overigens, gelet op de relatief geringe meeropbrengst, en gelet op de lastendrukontwikkeling voor de burgers, is het een overweging waard om het ozb-tarief voor woningen voorlopig te bevroren. Per saldo zou dit de gemeente € 0,02 per € 2.500 woz-waarde aan opbrengst schelen. In totaal is dat ongeveer € 6.500. Vooralsnog zijn wij in deze kadernota uitgegaan van voortzetting van het bestaande beleid.

2.3 Proces inzake de maximering en limitering van de OZB

De VNG procedeert samen met de gemeenten Bunnik, Doetinchem, Enschede en Sneek tegen het afschaffen van het gebruikersdeel OZB op woningen omdat dit volgens de gemeenten in strijd is met het Europees Handvest voor de lokale autonomie. Het Europees Handvest is ook door Nederland ondertekend en bepaalt dat een substantieel deel van de financiële middelen van gemeenten moet bestaan uit lokale belastingen. De VNG eist daarom het buiten werking stellen van de afschaffing van het gebruikersdeel OZB op woningen en de OZB-limitering en -maximering met ingang van 1 januari volgend op het rechterlijke vonnis (1 januari 2008).

De civiele kamer van de rechtbank 's-Gravenhage zou op 21 maart 2007 uitspraak doen. De rechter heeft echter aangegeven meer tijd nodig te hebben, en de uitspraak is met zes weken verdaagd. In deze kadernota zijn wij er van uitgegaan dat de momenteel geldende wetgeving ook in 2008 nog van kracht is.

2.4 Overige algemene belastingen en leges

Wij stellen voor de overige algemene belastingen (hondenbelasting en forensenbelasting) en de diverse leges in de conceptbegroting met 1,5% te verhogen. Hiermee wordt het bestaande beleid, om de belastingen met niet meer dan de verwachte inflatie te verhogen, voortgezet. De bouwleges en de toeristenbelasting worden hierbij uitgezonderd, omdat deze een andere heffingssystematiek hebben (percentage van de bouwsom c.q. de overnachtingprijs).

2.5 Afvalstoffenheffing en rioolrecht

In de huidige meerjarenraming 2008-2010 is rekening gehouden met een jaarlijkse stijging van 0% van de afvalstoffenheffing en 9% van het rioolrecht. Dit is gebaseerd op een blijvende 100% kostendekkendheid, exclusief invloed BTW compensatiefonds. Die 100% kostendekkendheid wordt gerealiseerd door onttrekkingen uit of stortingen in de egalisatiereserves riolering en reiniging. Indien de lasten hoger zijn dan de opbrengst van de heffingen wordt het tekort aangevuld uit de egalisatiereserve. Indien er echter in een jaar een exploitatieoverschot optreedt wordt het overschot in deze reserve teruggestort, om in latere jaren voor het doel van de heffing te kunnen worden ingezet. In tabel 2 worden de bedragen nader gespecificeerd:

Tabel 2 - Mutaties in egalisereserves reiniging en riolering bij huidig beleid

	Onttrekking uit egalisereserve riolering (exploitatie-tekort)	Storting in egalisereserve riolering (exploitatie-overschot)	Onttrekking uit egalisereserve reiniging (exploitatie-tekort)	Storting in egalisereserve reiniging (exploitatie-overschot)
begin-saldo	€ 866.300		€ 375.200	
2007	€ 410.300			€ 28.500
2008	€ 252.200			€ 59.900
2009	€ 82.600			€ 66.300
2010		€ 119.100		€ 103.800
eind-saldo	€ 240.300		€ 633.700	

Uit tabel 2 blijkt dat op basis van de huidige begroting eind 2009 op de egalisereserve riolering een overschot wordt verwacht van € 121.000, en de taak riolering vanaf 2010 kostendekkend is. Dit is gebaseerd op een jaarlijkse stijging van het rioolrecht met 9%, conform de huidige meerjarenbegroting. Opgemerkt moet worden dat de rioleringsinvesteringen, vooral in het buitengebied, door omstandigheden achter lopen op de planning. Daarnaast wordt gewerkt aan een nieuw Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP), en is recent de nieuwe Wet gemeentelijke watertaken door de Tweede Kamer aangenomen (zie paragraaf 5.3). Er gaat de komende tijd veel veranderen op het gebied van het rioolrecht. Wij stellen u daarom voor om vooralsnog vast te houden aan de geplande stijging met 9% per jaar, in afwachting van de toekomstige ontwikkelingen.

De werkelijke lasten voor het inzamelen van afval zijn in 2006 vrijwel gelijk geweest aan de begroting. Door de verkoop van de aandelen AVR, waarvan de netto-opbrengst is gestort in de egalisereserve reiniging, is het saldo van die reserve fors gestegen. Zoals uit tabel 2 blijkt bedraagt het saldo van deze egalisereserve per 1 januari 2007 € 375.200. Op basis van het huidige beleid (geen jaarlijkse tariefstijging) is de verwachting dat de taak kostendekkend kan worden uitgevoerd, en het positieve saldo in de egalisereserve zelfs oploopt. Het lijkt ons daarom verantwoord om voorlopig uit te blijven gaan van een jaarlijks gelijkblijvende afvalstoffenheffing. Eventueel kan worden overwogen om in de toekomst deze heffing iets te verlagen om de lastendrukstijging vanuit het rioolrecht te dempen. Het lijkt ons echter beter om dit te beoordelen zodra duidelijk is wat de verbrede rioolheffing (zie paragraaf 5.3) voor de burgers gaat betekenen.

Concreet stellen we u daarom voor om voorlopig uit te blijven gaan van een jaarlijkse gelijkblijvende afvalstoffenheffing.

3 Overige inkomsten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten besproken die vooral van belang zijn voor het bepalen van de niet-belasting inkomsten. In feite wordt in de hoofdstukken 2 en 3 het gehele financiële kader voor de meerjarenbegroting 2007-2010 vastgelegd. Immers, op basis van de uitgangspunten die u in deze hoofdstukken vaststelt worden de totale inkomsten voor de gemeente berekend, oftewel de financiële bewegingsruimte voor de komende jaren.

3.1 Algemene uitkering

Inzake de algemene uitkering zijn drie onderwerpen actueel: de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO), het nieuwe regeerakkoord en geld voor veiligheidsmaatregelen.

Met ingang van 2007 krijgen de gemeenten via de algemene uitkering middelen voor de nieuwe taken die voortvloeien uit de WMO. In de media verschijnen regelmatig berichten dat het makro-budget voor de gemeenten te krap is. Als voornaamste oorzaak daarvoor wordt aangegeven dat het budget is gebaseerd op de werkelijke uitgaven in 2005, terwijl de zorgvraag sterk stijgt door de vergrijzing. Daarentegen verschijnen ook berichten over besparingen op de huishoudelijke verzorging die gemeenten middels de aanbestedingen hebben gerealiseerd. Vooralsnog is het afwachten hoe en een ander zich in de loop van het jaar ontwikkeld. De VNG heeft al aangekondigd met het Rijk in gesprek te willen gaan over de financiering van de WMO.

Wat de financiële gevolgen van het nieuwe regeerakkoord voor Oostflakkee zullen zijn, is op dit moment nog niet goed in te schatten. Enerzijds wordt er € 550 miljoen bezuinigd op het gemeentefonds, anderzijds wordt er € 655 toegevoegd voor extra taken, met name op het gebied van veiligheid en wijkverbetering. Alhoewel dit per saldo positief uitpakt op makro-niveau, kunnen de gevolgen op mikro-niveau ook negatief uitpakken. Het kabinet is namelijk voornemens om een substantieel deel van de toe te voegen € 655 miljoen gericht te gaan verdelen over gemeenten. Dit is tegen het principe van de algemene uitkering, en de VNG protesteert hiertegen. Vooralsnog valt echter niet te voorspellen hoe een en ander voor Oostflakkee uit gaat pakken.

Het derde actuele punt sluit hier bij aan: extra geld voor veiligheid. Door het vorige kabinet is tot en met 2009 € 220 miljoen extra voor (al eerder ingezette) veiligheidstaken toegevoegd aan het gemeentefonds. Of dit bedrag ook vanaf 2010 beschikbaar blijft, is overgelaten aan het nieuwe kabinet. Het standpunt van het nieuwe kabinet hierover is nog niet bekend. Daarnaast speelt recent de discussie over de urenvermindering van de brandweer. De rechter heeft beslist dat op basis van Europese regelgeving brandweerlieden niet langer 54 uur per week mogen worden ingezet, maar 48 uur. Daarnaast is bepaald dat de salariering van de brandweer gelijk moet blijven. De VNG wil met het Rijk in discussie gaan over compensatie van de gestegen loonkosten.

Naast kennis nemen van deze ontwikkelingen is het van belang om een uitgangspunt te bepalen inzake het ramen van de behoedzaamheidsreserve. In de huidige meerjarenraming heeft u de behoedzaamheidsreserve voor 50% ingeboekt. Over 2006 wordt de werkelijke nabetaling slechts 13%, over 2005 bedroeg deze 41%. Gelet op de geringe uitkeringen in de voorgaande jaren, stellen wij u voor om voorzichtig te zijn en slechts 25% behoedzaamheidsreserve (€ 27.000 structureel) op te nemen in de begroting 2008-2011.

3.2 Huren en pachten

In ieder huurcontract is apart opgenomen met welk percentage de huur maximaal mag stijgen. In het kader van de huurharmonisatie wordt doorgegaan met het actualiseren en moderniseren van alle huurcontracten, waarbij ook de jaarlijkse huurstijgingen worden herbeoordeeld.

In de huidige meerjarenraming is uitgegaan van de maximale contractueel toelaatbare huurstijgingen. Wij stellen voor deze maximale percentages aan te houden, en daarom bij het opstellen van de komende begroting de ingezette lijn aan te houden.

3.3 Rijksbijdragen bijstand (WWB, IOAW, IOAZ en BBZ)

In 2006 is het totale aantal bijstandsccliënten gedaald met 18 naar 81. Dat is een daling met 18%. Gevolg hiervan was dat Oostflakkee in 2006 een totaal overschot van € 163.600 in de egaliseringsreserve bijstand heeft kunnen storten. Een groot deel van deze uitstroom wordt veroorzaakt door het bereiken van de 65-jarige leeftijd door de cliënt. Omdat Oostflakkee een relatief oud cliëntenbestand heeft, zet deze lijn zich de komende jaren door. Daarnaast zijn nieuwe re-integratieprojecten zoals klus en werk en opstapbanen gestart, waarvan de verwachting is dat deze ook tot verhoogde uitstroom zal leiden.

Deze uitstroom is uit financieel oogpunt noodzakelijk, want het ministerie heeft aangekondigd de rijksbijdragen te verlagen als gevolg van een andere verdeelmethode. Voor 2007 betekent dit dat de bijdrage WWB alleen al met 17% wordt verlaagd. Vooralsnog kan, naar verwachting, voor 2007 en 2008 deze daling worden opgevangen uit de gevormde egaliseringsreserve. Op de langere termijn is structurele uitstroom van bijstandsccliënten noodzakelijk om financiële problemen te voorkomen.

Het blijft daarom uitermate belangrijk dat alle re-integratiegelden (het WWB-werkdeel) die Oostflakkee ontvangt geheel worden aangewend om de uitstroom van bijstandsccliënten verder te bevorderen. In 2006 heeft Oostflakkee nog € 28.500 overgehouden van het re-integratiebudget. Dit is gestort in de bijbehorende voorziening. In totaal zit nu € 179.700 in de voorziening. Dit bedrag moet in de komende jaren worden ingezet, of worden terugbetaald aan het ministerie.

3.4 Dividenden en rendementsuitkeringen

Oostflakkee ontvangt jaarlijks van drie ondernemingen dividend: Eneco, Delta en de BNG. Gelet op de fors toegenomen dividenduitkeringen, en daardoor het gestegen belang in de begroting, is het goed om vooraf uitgangspunten vast te leggen over de raming.

Ons uitgangspunt is tot nu toe altijd geweest om behoedzaam te zijn bij het ramen van de dividendontvangsten. De afgelopen jaren zorgde dit vrijwel altijd voor incidentele meevallers in de voor- of najaarsnota. Toch staan wij nog altijd achter deze lijn. Immers, dividenden blijven altijd een onzekere inkomst, die de gemeente niet in eigen hand heeft. Bij risicovol ramen bestaat het gevaar dat hoge begrote dividendinkomsten worden ingezet om structurele lasten te dekken. Dit is bedrijfseconomisch niet verstandig. Op basis van historie kan een deel van het dividend als zekerheid worden beschouwd, en wel als structurele inkomst worden beschouwd. Als de werkelijke uitkering hoger is, is dat uit bedrijfseconomisch oogpunt een incidentele meevaller, die alleen voor incidentele zaken kan worden ingezet.

Tabel 3 –Geraamde en werkelijke dividendontvangsten

Dividenduitkering van:	Raming 2007 e.v.	Werkelijk 2005	Werkelijk 2004	Werkelijk 2003	Werkelijk 2002
Eneco	€ 200.000	€ 376.175	€ 209.778	€ 149.800	€ 119.193
Delta	€ 200.000	€ 209.425	€ 188.482	€ 125.655	€ 125.655
BNG	€ 7.500	€ 35.506	€ 7.238	€ 15.319	€ 6.832
Totaal	€ 407.500	€ 621.106	€ 405.498	€ 290.774	€ 251.680

In de huidige meerjarenbegroting hebben wij de bovenstaande dividendontvangsten (kolom 2007 e.v.) van totaal € 407.500 structureel geraamd. Gelet op de ervaringen in de laatste jaren denken wij dat deze bedragen reëel als ondergrens mogen worden beschouwd, en veilig kunnen worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel in de meerjarenbegroting. Wij stellen u voor om deze ramingen te handhaven. Eventuele meerontvangsten zullen in de voor- of najaarsnota als incidentele meevaller worden verwerkt

Naast deze dividenduitkeringen worden ook twee rendementsuitkeringen verwerkt in de meerjarenbegroting, namelijk van Suijsenwaerde en Bedrijvenpark Oostflakkee. Contractueel gezien heeft Oostflakkee recht op een rentecompensatie voor het geïnvesteerde vermogen. Deze compensatie, de rendementsuitkering, wordt echter pas aan het eind van elk project uitgekeerd. In de huidige begroting wordt daarom de interne rekenrente (4,5%, zie paragraaf 4.5) toegerekend aan het geïnvesteerde vermogen. Deze rentelast drukt echter niet op de exploitatie maar wordt als voorfinanciering opgenomen op de balans. Aan het eind van het project wordt deze voorfinanciering verrekend met de dan te ontvangen rendementsuitkering. Weliswaar betekent dit een financieel risico, maar wij achten dit risico verantwoord. Wij stellen u daarom voor om deze werkwijze voort te zetten.

4 Financiële uitgangspunten

Nadat in de vorige twee hoofdstukken de financiële speelruimte is bepaald, moeten ook uitgangspunten voor de uitgaven worden vastgesteld. Dat gebeurt in dit hoofdstuk. Het betreft zowel financieel-technische uitgangspunten, alsook beleidsmatige uitgangspunten.

4.1 Onvoorziene uitgaven en nieuw beleid

In de huidige meerjarenraming wordt rekening gehouden met vier soorten onvoorziene uitgaven: onvoorzien structureel, onvoorzien incidenteel, het budget uitvoering collegewerkprogramma en de reserve toekomstige initiatieven. De eerste twee posten zijn voor onverwachte tegenvallers in de exploitatie. Het budget uitvoering werkcollegeprogramma is bedoeld voor nieuw beleid volgend uit dit werkprogramma. De bevoegdheid voor het inzetten van dit budget ligt bij het college. De reserve toekomstige initiatieven is voor nieuwe beleidsontwikkelingen of intensivering van bestaand beleid. Het inzetten van deze reserve is een raadsbevoegdheid.

De post onvoorzien structureel bedraagt in de huidige meerjarenraming jaarlijks € 30.000, wat neerkomt op ongeveer € 3,00 per inwoner. Het is op basis van de Gemeentewet verplicht om jaarlijks een bedrag voor onvoorzien op te nemen in de begroting. Omdat onvoorziene zaken regelmatig een structureel karakter hebben stellen wij voor om in de komende meerjarenbegroting het jaarlijkse bedrag van € 30.000 voor onvoorzien structureel te handhaven.

In de praktijk blijken er ook incidentele onvoorziene zaken plaats te vinden. In de meerjarenbegroting is daarom ook een bedrag van € 20.000 voor onvoorzien incidenteel geraamd. Daarnaast kan in de begroting nog een positief saldo ontstaan. Tot en met 2006 werd dit gezien als een aanvulling van het budget onvoorzien incidenteel. Verleden jaar heeft u bij de behandeling van de kadernota aangegeven hier enige bedenkingen bij te hebben indien het saldo onverwachts groot wordt. In de voorjaarsnota 2006 is daarom € 150.000 saldo afgeraamd ten gunste van de reserve toekomstige initiatieven.

Vanaf 2006 informeren wij u in de voor- en najaarsnota over de inzet van de budgetten onvoorzien. Voorts wordt het saldo in de lopende begroting in die rapportages duidelijk in beeld gebracht, zodat door u kan worden besloten of dit (geheel of gedeeltelijk) moet worden gereserveerd of ingezet voor andere doeleinden. Het saldo in de lopende begroting is door ons slechts éénmaal gedeeltelijk ingezet voor een onvoorzienbare, onvermijdelijke en onuitstelbare uitgaaf (inrichting kamer voor de rampenstaf). Daarover bent u vervolgens in de najaarsnota 2006 geïnformeerd.

Wij stellen u voor om deze werkwijze voort te blijven zetten: in de tussentijdse rapportages brengen wij u het saldo in de lopende begroting in zicht, zodat besluitvorming over eventuele reservering of bestemming kan plaatsvinden. Mochten er in de tussentijd onvoorzienbare, onvermijdelijke en onuitstelbare uitgaven noodzakelijk zijn, waarvoor de budgetten onvoorzien ontoereikend zijn, dan kan het college het saldo in de lopende begroting daarvoor inzetten. Hierover wordt u dan door ons geïnformeerd.

Naast de genoemde budgetten voor onvoorzien bestaat ook nog de reserve toekomstige initiatieven. Deze reserve kan door u vrij worden aangewend voor nieuwe ideeën en ontwikkelingen, echter uitsluitend voor zaken met een incidenteel karakter. Per 1 januari 2007 was van deze reserve nog € 370.600 vrij te besteden.

4.2 Loon- en prijsstijgingen

In de huidige meerjarenbegroting is gerekend met 2% stijging van de loonkosten per jaar. De huidige CAO-gemeenten loopt tot 1 juni 2007. De onderhandelingen over een nieuwe CAO zijn nog niet gestart. De vakbonden zetten in met looneisen variërend van 3% tot 4,5% plus verbeteringen in de arbeidsvoorwaarden. De gemeentelijke loonruimte die de VNG-CVA heeft berekend, en die vanuit de werkgevers als inzet zal dienen, is nog niet bekendgemaakt.

Het is daarom nu nog onduidelijk hoe een en ander uitpakt. Rekening houdend met deze looneisen en jaarlijkse stijging van de werkgeverslasten, stellen wij u voor om, voorzichtigheidshalve, in de meerjarenbegroting 2008 uit te gaan van een stijging van de totale werkgeverslasten (salarissen, sociale lasten, pensioenlasten, ziektekosten enz.) met 3% per jaar.

Figuur 5a



Figuur 5b



In de huidige meerjarenraming is geanticipeerd op 3% prijsstijging voor energielasten en 1,5% prijsstijgingen voor alle overige in- en aankopen. In 2006 lag de werkelijke inflatie gemiddeld gezien iets lager, namelijk op 1,1% (zie figuur 4a). De trend van de laatste maanden is dat de inflatie zich rond de 1,5% beweegt (zie figuur 4b). Een bijstelling is daarom volgens ons niet nodig. Het voorgestelde inflatiepercentage blijft daarom op 3% per jaar voor energie, en 1,5% per jaar voor alle overige categorieën.

Tabel 5 – Voorgestelde stijgingspercentages

kostencategorie	2007	2008 e.v.
1.0 salarissen en sociale lasten	2,0%	3,0%
3.0 inhuur personeel van derden	1,5%	1,5%
3.1 energielasten	3,0%	3,0%
3.3 aankoop duurzame goederen	1,5%	1,5%
3.4 aankoop overige goederen en diensten	1,5%	1,5%
4.2 overige inkomensoverdrachten (verstrekke subsidies)	1,5%	1,5%

4.3 Aantal woningen en inwoners

Voor diverse inkomsten (b.v. belastingen en algemene uitkering) is het aantal woonruimten en/of het aantal inwoners van belang. Ook voor de berekening van sommige uitgaven (b.v. bijdrage ISGO) wordt gebruik gemaakt van het aantal inwoners.

Per 1 januari 2007 waren er in Oostflakkee 4.048 woningen, 373 recreatiewoningen en 114 bijzondere woongebouwen. Ten opzichte van 2006 betekent dit een stijging met 1 woning. Het aantal inwoners op 1 januari 2007 bedroeg 10.154. Dit betekent een daling van 79 personen ten opzichte van 1 januari 2006.

Tabel 4 – Verwacht aantal woningen en inwoners

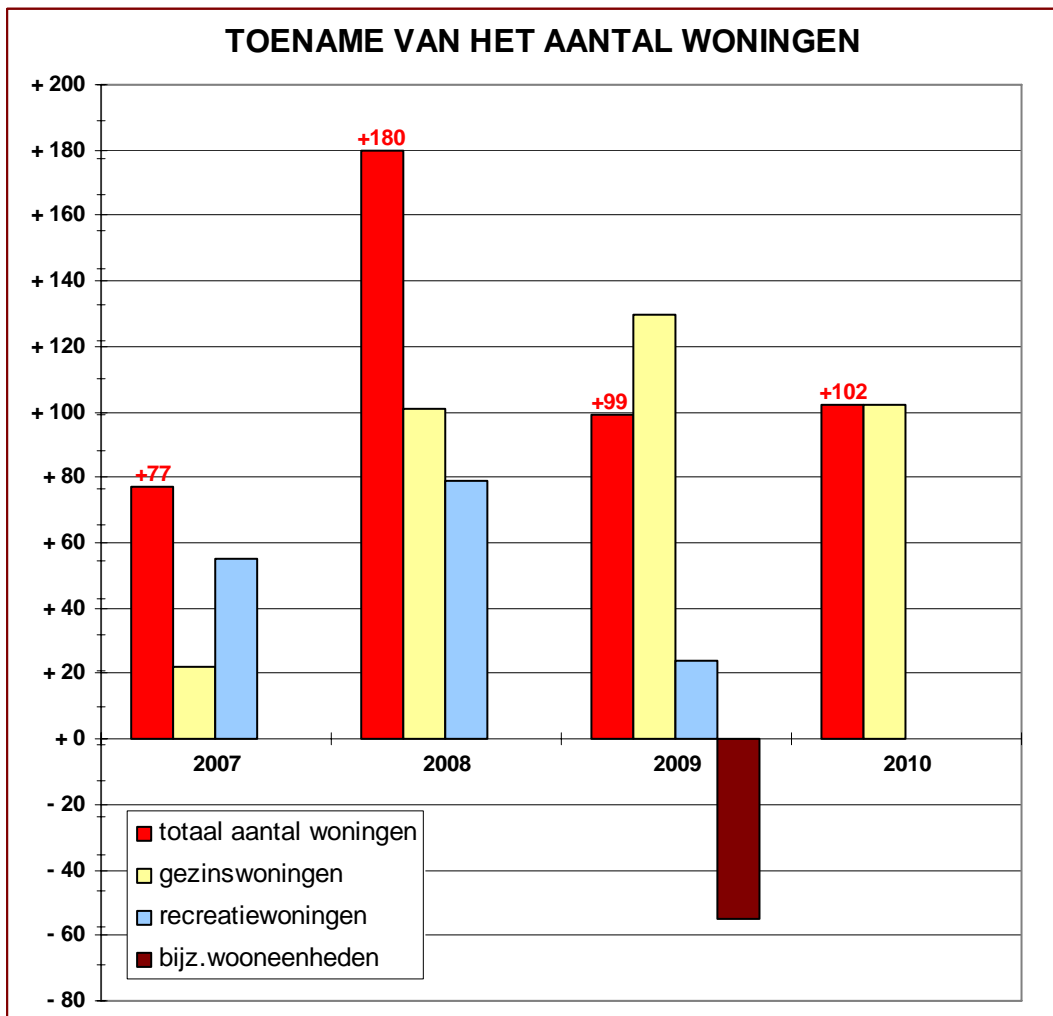
	saldo 1-1-2007	mutatie 2007	saldo 1-1-2008	mutatie 2008	saldo 1-1-2009	mutatie 2009	saldo op 1-1-2010	mutatie 2010	saldo op 1-1-2011	mutatie totaal
gezinswoningen	4.048	+ 22	4.070	+ 101	4.171	+ 130	4.301	+ 102	4.403	+ 355
- Suijssenwaerde Handelskade OT				+ 19		+ 20				+ 39
- Noord-Achterweg OP		+ 8		+ 6						+ 14
- Dabbestraat (koopplein) OT				+ 10		+ 4				+ 14
- Zweedse woningen OT		+ 10		+ 14						+ 24
- Langstraat AH		+ 4								+ 4
- Prins Bernhardstraat OP		+ 8								+ 8
- Lindebaan-Magnoliastraat OP				+ 10		+ 10				+ 20
- Beneden Molendijk OP				+ 5						+ 5
- Terrein Thunbergia OP										+ 0
- Hofje van Oranje				+ 5						+ 5
- Zorgwoningen Melkweg OT						+ 58				+ 58
- Gehandicaptenwoningen Melkweg OT						+ 6				+ 6
- Herinrichting Ebbe en Vloed OT								+ 78		+ 78
- Zorgwoningen centrumplan OP						+ 10				+ 10
- Zorgwoningen ijsbaan AH								+ 16		+ 16
- Zorgwoningen Tuindorp DB				+ 18						+ 18
- Overige woningen Tuindorp DB		- 16		+ 6		+ 14				+ 4
- Overige woningen		+ 8		+ 8		+ 8		+ 8		+ 32
bijz.wooneenheden	114	+ 0	114	+ 0	114	- 55	59	+ 0	59	- 55
- Woonzorgcomplex Melkweg						+ 42				+ 42
- Herinrichting Ebbe en Vloed						- 97				- 97
recreatiewoningen	373	+ 55	428	+ 79	507	+ 24	531	+ 0	531	+ 158
- Suijssenwaerde Suijssenvolder		+ 55		+ 55						+ 110
- Suijssenwaerde Handelskade				+ 24		+ 24				+ 48
totaal aantal woningen	4.535	+ 77	4.612	+ 180	4.792	+ 99	4.891	+ 102	4.993	+ 458
totaal aantal inwoners	10.154	+ 5	10.159	+ 215	10.374	+ 52	10.426	+ 102	10.528	+ 374
- Toename door nieuwbouw		+ 66		+ 276		+ 114		+ 165		+ 621
- Verdunning bevolkingsdichtheid		- 61		- 61		- 62		- 63		- 247

Op basis van alle bij ons bekende nieuw- en herbouwplannen is de prognose in tabel 4 opgesteld. Bij de berekening van het aantal inwoners is voor nieuwe woningen uitgegaan van een gemiddelde woningbezetting van 3 inwoners bij gezinswoningen, en 1,5 inwoners bij zorgwoningen.

Voor de bestaande woningen is uitgegaan van een gelijkblijvend aantal inwoners, maar dit wordt gecorrigeerd met een krimpfactor. In de afgelopen jaren is gebleken dat het gemiddelde aantal inwoners per woning daalt. In de berekeningen wordt hierop geanticipeerd door de gemiddelde verdunning van de bevolkingsdichtheid. Verleden jaar hebben we deze krimpfactor op basis van historie geschat op 0,4% per jaar. Gebleken is dat dit percentage te laag is geweest. Voor de komende jaren rekenen we daarom met 0,6% verdunning van de bevolkingsdichtheid per jaar.

Deze verdunning van de bevolkingsdichtheid betekent wel financiële achteruitgang. In de algemene uitkering wordt door het Rijk geanticipeerd op een gemiddelde bevolkingsgroei van 0,2% per jaar, waar Oostflakkee te maken heeft met een gemiddelde jaarlijkse daling van 0,6%. Verder anticipeert het Rijk op een volumetoename van het aantal woningen van 1,0%, en een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarde woningen van 1,8% (alleen door nieuwbouw, exclusief herwaardering). Stilstand is in deze dus werkelijk achteruitgang. We zullen daarom alles binnen onze mogelijkheden blijven doen om te zorgen voor een voorspoedige ontwikkeling van alle lopende bouwplannen.

Figuur 4



4.4 Bedrijvenpark Oostflakkee

In de huidige meerjarenbegroting is slechts beperkt geanticipeerd op het toekomstige opbrengend vermogen van Bedrijvenpark Oostflakkee. Er is voorzichtig geanticipeerd op extra inkomsten, en de lasten voor het beheer van het gebied zijn nog niet meegenomen in de meerjarenbegroting. De eerste bouwkvavels zijn inmiddels verkocht. Op dit moment is één onderneming geopend, wordt het tweede bedrijfspand gebouwd en zijn de bouwplannen voor een derde onderneming in voorbereiding. De uitgifte van de overige percelen vindt gefaseerd plaats, de planning loopt tot 2013.

Wij stellen u voor om in de begroting 2008 meer te gaan anticiperen op de baten en lasten die het bedrijvenpark gaat genereren. In de praktijk betekent dit dat de OZB-opbrengst van het reeds geopende en in aanbouw zijnde pand zullen worden meegenomen, en de bouwleges voor volgende bouwprojecten. Daar staan overigens navenante kosten voor (meerjarige) handhaving tegenover. Daarnaast zal rekening worden gehouden met eventuele toekomstige beheerlasten.

Overigens geldt ook inzake het aantal bedrijven in de gemeente dat stilstand achteruitgang is. In de algemene uitkering anticipeert het Rijk namelijk op een gemiddelde jaarlijkse volumetoename van 0,6% en een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarde niet-woningen van 1,6% (alleen door nieuwbouw, exclusief herwaardering).

4.5 Interne rekenrente voor investeringen en vaste activa

In de begroting van de gemeente Oostflakkee worden - op de kostenplaats kapitaallasten - enerzijds de werkelijke rentelasten en -baten geraamd en anderzijds een vast percentage rentelasten doorberekend aan de gedane investeringen. Dit percentage wordt bepaald aan de hand van het gemiddelde rentepercentage van de huidige aangetrokken langlopende geldleningen en de verwachte rentepercentages van eventueel nieuw aan te trekken langlopende geldleningen. Een eventueel overschot of tekort op de kostenplaats kapitaallasten wordt als egalisering renteomslag verantwoord op het beleidsproduct beleggingen. Onderstaand wordt dit schematisch weergegeven.

Figuur 6

kostenplaats kapitaallasten	
Lasten	Baten
werkelijke rentelasten bestaande vaste geldleningen (4,7%)	werkelijke rentebaten lange termijn deposito (4,0%)
stelpost rentelasten korte geldleningen (4,0%)	doorbelaste interne rente naar vaste activa (4,5%)
stelpost rentelasten nieuwe vaste geldleningen (4,5%)	
saldo gaat naar beleidsproduct beleggingen	

In de huidige meerjarenraming is rekening gehouden met een doorbelasting van 4,5%. Het gemiddelde rentepercentage van de huidige langlopende geldleningen is voor 2007 4,7%. Het huidige gemiddelde rentepercentage voor nieuw aan te trekken langlopende geldleningen ligt rond de 4,4%, bij een licht stijgende rente.

Figuur 7

BANK NEDERLANDSE GEMEENTEN		tarieven op 26-3-2007		Kasgeld	
Vaste geldleningen openbare lichamen				▶ 1 week	4,21
(contante storting)				▶ 2 week	4,07 ^
				▶ 3 week	4,02 ^
				▶ 1 maand	3,91
▶ 5 jaar gelijk	4,22 - 100 jc	^		▶ 2 maand	3,92
▶ 10 jaar gelijk	4,27 - 100 jc	^		▶ 3 maand	3,95
▶ 15 jaar gelijk	4,33 - 100 jc	^		▶ 6 maand	4,05
▶ 20 jaar gelijk	4,39 - 100 jc	^			
▶ 25 jaar gelijk	4,42 - 100 jc	^		▶ 1 jaar	4,17

Vanaf 2001 is ons beleid erop gericht om de rentelasten te verlagen, mede door bij liquiditeitstekorten zo veel mogelijk gebruik te maken van kort geld. Dit laatste kan tot een wettelijk maximum, de zogenaamde kasgeldlimiet (8,5% van het begrotingstotaal). De rente voor kort geld bedraagt momenteel ongeveer 3,9%. In de afgelopen jaren kon de interne rekenrente (het percentage dat we toerekenen aan investeringen) hierdoor al worden verlaagd van 6,5% in 2001 naar 4,5% vanaf 2007. De gemiddelde rentelast over de bestaande leningportefeuille daalt overigens nog altijd langzaam

Wij stellen u voor om in 2008 aan de oude en nieuwe investeringen 4,5% toe te blijven rekenen, en aan een eventueel financieringstekort voor het gedeelte onder de kasgeldlimiet 4% (kortlopende geldleningen) en voor het gedeelte boven de kasgeldlimiet 4,5% (langlopende geldleningen).

4.6 Subsidies

Vanaf 2003 worden de subsidies geheel op basis van de subsidieverordening vastgesteld. Voor zover een inflatiecorrectie van toepassing is, is in de huidige meerjarenraming gerekend met 1,5%. Zoals al aangegeven in paragraaf 4.2 is dit 0,4% meer dan het werkelijke inflatiecijfer. Wij stellen voor het inflatiepercentage subsidies te handhaven op 1,5%. Gesubsidieerde instellingen die met hogere (loon)kostenstijgingen worden geconfronteerd, zullen binnen de eigen begroting dekking voor de meerkosten moeten zoeken.

4.7 Onderhoudsplannen

Vanaf 2007 zijn de onderhoudsplannen voor gebouwen, wegen, riolering en automatisering geheel operationeel. De ramingen zijn volledig gebaseerd op deze plannen. Wel is bij de berekening van de benodigde jaarlijkse stortingen in de onderhoudsfondsen rekening gehouden met aanbestedingsvoordelen (ten opzichte van de gehanteerde landelijke normtarieven), c.q. vertraging in de praktijk. In onderstaand overzicht worden deze weergegeven.

Tabel 6 – In begroting opgenomen aanbestedingsvoordelen

Onderhoudsplan	Aanbested.-voordeel	Combinatievoordeel	Vertraging	Totaal
Gemeentelijke gebouwen	25%			25%
Schoolgebouwen	25%			25%
Automatisering			60%	60%
Wegen	25%	25%		50%
Riolering	25%	25%		50%

Momenteel worden de onderhoudsplannen geactualiseerd, zodat deze via de voorjaarsnota aan u kunnen worden aangeboden. Het dekkingsplan wordt daarbij ook geactualiseerd. Van de in tabel 6 genoemde percentages staat momenteel alleen de combinatiekorting op riolering en wegen onder druk. De bijbehorende onderhoudsfondsen hebben voldoende saldo om op korte termijn tegenvallers op te vangen. In de voorjaarsnota zullen wij nader terugkomen op deze kwestie. Vooralsnog stellen wij, in afwachting daarvan, nog geen wijzigingen voor.

Aan het onderhoudsplan groen wordt momenteel verder gewerkt. Wij hopen dit in 2007 aan u aan te kunnen bieden.

4.8 Reserves en voorzieningen

Vanaf 2007 wordt weer inflatiecorrectie toegevoegd aan de reserves en voorzieningen. Om koopkrachtverlies uit het verleden (2005 en 2006) te compenseren vindt in 2008 een extra rentetoevoeging plaats. Volgend jaar zal tweemaal 1,5% extra, bovenop de jaarlijkse inflatiecorrectie worden toegepast, als uitvloeisel van de bezuinigingsoperatie in 2005 en 2006.

Gelet op de inflatieontwikkeling (zie paragraaf 4.2) stellen wij u voor om het bij te schrijven percentage onveranderd 1,5% te laten. Er wordt zodoende geen koopkrachtverlies geleden op de reserves.

De invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) heeft vanaf 2007 invloed op de vereiste reservepositie. In de nota reserves en voorzieningen heeft u bepaald dat het eigen vermogen minimaal 10% van de algemene uitkering moet zijn, en het totale saldo van de reserves en voorzieningen minimaal 100% van de algemene uitkering. Omdat voor de WMO de algemene uitkering met ongeveer € 840.000 is verhoogd, worden ook deze minimumsaldi verhoogd met respectievelijk €84.000 en € 840.000. Zoals al in eerdere rapportages is gemeld, kan dit een probleem worden indien een bovenmatig beroep wordt gedaan op de reserves. Bij de komende meerjarenbegroting zal dit daarom wederom een punt van aandacht zijn.

4.9 Lopende bezuinigingen

Drie bezuinigingsopdrachten uit 2005 zijn nog in behandeling. De eerste bezuinigingsopdracht betreft het kostendekkend maken van de begraafplaatsen. In de begroting is structureel nog een stelpost van €25.000 ingeboekt. Deze moet worden ingevuld door kostenreductie of verhoging van de opbrengsten (grafrechten). In 2005 heeft een groep HBO-studenten een onderzoek gedaan, en een rapport met aanbevelingen geschreven. Momenteel is een werkgroep bezig met het uitwerken van deze aanbevelingen. Via de commissie GEZ wordt u hierover geregeld op de hoogte gehouden. In afwachting van deze uitwerkingen willen wij de taakstelling voorlopig laten staan.

De tweede opdracht betreft een onderzoek naar mogelijke kostenbesparing op het bijhouden van de WOZ-administratie. Gelet op de urgentie willen wij dit onderzoek nu zelf oppakken. In het onderzoek zal naast de financiële consequenties ook rekening worden gehouden met de relatie tussen WOZ-administratie en vastgoedbeheer. Deze administraties zijn nauw verbonden, en door de aankomende wet basisadministratie gemeenten (Wet BAG, zie paragraaf 5.2) wordt deze verbinding steeds belangrijker. Er is voor deze bezuinigingsopdracht overigens geen taakstelling ingeboekt.

De derde nog lopende bezuinigingsopdracht uit 2005 betreft het accommodatiebeleid. U heeft in 2005 het rapport "toekomst gemeentelijke gebouwen" vastgesteld. Een ambtelijke werkgroep is bezig met het uitwerken van de gemaakte keuzes. Voorlopig kan de status "alleen incidentenonderhoud" voor de betrokken gebouwen worden gehandhaafd. Voor deze bezuinigingsopdracht is geen taakstelling ingeboekt. Maar indien de bezuinigingen niet daadwerkelijk worden gerealiseerd zullen er financiële problemen ontstaan binnen het onderhoudsfonds gebouwen.

Verder is vanaf 2007 nog een structurele taakstelling van € 50.000 opgenomen voor te realiseren inkoop- en aanbestedingsvoordelen. Hiermee wordt geanticipeerd op het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid. Aan deze taakstelling moet nog een nadere invulling worden gegeven. Vooralnog willen wij deze handhaven.

5 Actuele kansen en risico's

In de voorgaande paragrafen zijn de belangrijkste zaken rond de inkomsten en uitgaven besproken. Voor de begroting, en de beoordeling van de financiële positie, zijn ook financiële kansen en risico's van belang. Daarom worden in deze paragraaf enkele nieuwe ontwikkelingen besproken, die het komende jaar op de gemeente afkomen, of vanuit de gemeente zelf worden opgestart. De ontwikkelingen bieden kansen, maar genereren ook risico's. Niet voor niets is er in de gemeentelijke wereld een groeiende aandacht voor risicomanagement.

De onderwerpen die in dit hoofdstuk worden besproken zijn vanzelfsprekend niet de enige ontwikkelingen die financiële kansen en risico's genereren. Ook voor lopende projecten zoals riolering buitengebied, verplaatsing The Islanders, centrumontwikkeling Ooltgensplaat of servicecentrum Den Bommel geldt dit. Deze lopende ontwikkelingen hebben al hun plaats gekregen in de reguliere budgetcyclus, en in de lopende meerjarenbegroting is daarop geanticipeerd. Voor de onderwerpen die in dit hoofdstuk worden besproken geldt dat niet. Deze moeten, voor zover nodig, nog worden ingebouwd in onze begroting.

5.1 Visie, bestuurskracht, communicatie en dienstverlening

Vanuit de gemeente lopen vier zaken die een duidelijke relatie met elkaar hebben: het opstellen van een lange-termijnvisie, de bestuurskrachtmeting, de communicatienota en het project betere dienstverlening. Vanuit dit laatste project wordt gewerkt aan de introductie van doelgericht en vraaggericht werken. Om dit te bereiken wordt momenteel over drie deelterreinen (beleidsbepaling, klantgerichtheid en organisatie) nagedacht, en worden ideeën voor doorontwikkeling aan het bestuur voorgelegd.

Voor het onderdeel beleidsbepaling zal de toekomstvisie een belangrijk onderdeel worden. Daarnaast zullen ook de uitkomsten van de bestuurskrachtmeting voor dit onderdeel van belang zijn. De uitkomsten van de bestuurskrachtmeting zullen verder nog worden meegenomen bij de doorontwikkeling van de organisatie. De communicatienota zal een rol spelen bij het doorontwikkelen van de klantgerichtheid. Goede afstemming tussen deze trajecten is daarom van belang.

5.2 Invoering basisregistraties (wet BAG)

Vanuit het Rijk wordt gewerkt aan een landelijk stelsel van zes basisregistraties van overheidsgegevens, met als doel de informatievoorziening in Nederland beter te ordenen en zo de dienstverlening van de overheid te verbeteren. Om te beginnen worden de meest gevraagde en gebruikte gegevens verzameld in zes registraties: de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA), het Nieuw Handelsregister (NHR), de Basisregistratie Kadaster (BRK), de Basisregistratie Topografie (BRT), de Basis Registratie Adressen (BRA) en de Basis Gebouwen Registratie (BGR).

Na deze zes administraties volgen er minimaal nog vier: de Kentekenregistratie, de Polisadministratie, de Basisregistratie Inkomen en de Basisregistratie WOZ. Verder wordt van nog drie andere losstaande registraties nader onderzocht of deze ook basisregistraties kunnen worden: de registratie van niet-ingezetenen, de Grootchalige Basiskaart Nederland en de Data en Informatie Nederlandse ondergrond (DINO).

Een groot deel van deze administraties moet door de gemeenten worden opgebouwd en onderhouden. De gemeenten krijgen daarmee ook een juridische verantwoordelijkheid voor de juistheid van de gegevens. In dat kader is ook de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Wkpb), die op 1 juli 2007 in werking treedt, van belang.

Actueel in deze is de Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG). Het wetsvoorstel daarvoor is recent bij de Tweede Kamer ingediend. Het streven is om medio 2009 de BAG overal ingevoerd te hebben. Buiten de juridische risico's zal de BAG ook de nodige financiële consequenties (personeel, automatisering) met zich meebrengen. Daartegenover staat dat ook de gemeente baat zal hebben bij dit stelsel van basisregistraties. Het biedt mogelijkheden om de dienstverlening aan de burgers te verbeteren en efficiencywinst te behalen op de eigen werkzaamheden.

5.3 Wet gemeentelijke watertaken en verbrede rioolheffing

De Tweede Kamer heeft recent de Wet gemeentelijke watertaken aangenomen. De wet regelt ook de verbrede rioolheffing. De wet moet nu in de Eerste Kamer worden vastgesteld en wordt definitief na publicatie in de Staatscourant.

De Wet gemeentelijke watertaken versterkt de gemeentelijke regierol voor omgaan met regenwater in bebouwd gebied. Daarnaast geeft het gemeenten ook een rol in de aanpak van stedelijke grondwaterproblemen. Uitgangspunt is dat perceelseigenaren verantwoordelijk zijn voor de verwerking van water, de gemeente is dit in het openbaar gebied. Het gemeentelijk beleid moet in de toekomst komen te staan in het verbrede Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Dit GRP moet binnen 5 jaar aan de nieuwe eisen voldoen. In Oostflakkee wordt momenteel gewerkt aan een nieuw GRP. Insteek is om daarin te anticiperen op de nieuwe wetgeving.

Gemeenten kunnen de benodigde maatregelen voor de verwerking van regenwater en overtollig grondwater bekostigen uit de verbrede rioolheffing. Deze verbrede rioolheffing geeft de gemeenten meer mogelijkheden dan het huidige rioolrecht. Zo kan bijvoorbeeld worden besloten om te werken met één algemene heffing, of met twee heffingen: één voor het watersysteem (kosten voor afvoer riolering, zoals het huidige rioolrecht) en één voor de waterketen (kosten voor regen- en grondwaterbeheer in algemene ruimte). Ook zijn er mogelijkheden om te differentiëren in tarieven voor bijvoorbeeld woningen en niet-woningen, en eigenaren en gebruikers. Verder komen er diverse mogelijke grondslagen voor de heffing(en), bijvoorbeeld een vast bedrag, werkelijk waterverbruik, aantal aansluitingen, meters rioolleiding langs het perceel, vierkante meters verhard oppervlak langs het perceel of combinaties van diverse grondslagen.

Afhankelijk van de definitieve invoeringsdatum van deze wet zal het rioolrecht in de nabije toekomst moeten worden aangepast. Het wetsvoorstel gaat uit van een overgangstermijn van twee jaar, zodat voor 2008 nog kan worden gewerkt met het huidige rioolrecht. Wij gaan daar vooralsnog van uit (zie ook paragraaf 2.5).

5.4 Grondexploitatiewet (wet Grex)

De Eerste Kamer heeft momenteel de nieuwe grondexploitatiewet in behandeling. Deze wet is een wijzigingswet op de Wet Ruimtelijke Ordening (Wro). Het streven is om deze grondexploitatiewet in 2008 in werking te laten treden. De wet moet een stimulans zijn voor locatieontwikkeling en zorgen voor versnelling van de woningbouw. Voor de gemeente biedt deze wet mogelijk kansen op het gebied van grondbeleid.

Met deze wet krijgen gemeenten de mogelijkheid om de kosten van het ontwikkelen van nieuwe bouwlocaties te verhalen bij particuliere ontwikkelaars. Gemeenten hebben tot op heden nog maar beperkte mogelijkheden om gemeenschapskosten te verhalen. Zodra de Wro in 2008 werking treedt, zal hier verandering in komen. Als andere partijen de grond in eigendom hebben, moet de gemeente nu nog zoeken naar andere manieren om de kosten van de gemeenschap op de belanghebbenden bij het bouwproject te verhalen. De gemeente kan momenteel alleen, in het kader van een exploitatieverordening, een exploitatie-overeenkomst sluiten met particuliere eigenaren óf baatbelasting heffen. Dit leidt vaak tot lange onderhandelingen en juridische risico's als wordt gekozen voor een baatbelasting. Dat moet straks gaan veranderen. Vrijwillige samenwerking blijft wel het uitgangspunt, maar als partijen er niet uitkomen kan een gemeente via de publiekrechtelijke weg optreden.

5.5 Veranderende wetgeving inzake welzijn en sociale zaken

De veranderingen op het terrein van welzijn en sociale zaken zijn nog altijd in volle gang. De beleidsvrijheid neemt toe, maar de risico's eveneens. Al eerder is gemeld dat de financiële gevolgen van de WMO nog steeds niet duidelijk zijn (paragraaf 3.1), en de rijksbijdragen voor de bijstand fors neerwaarts worden bijgesteld (paragraaf 3.3).

Daarnaast loopt ook nog de modernisering Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), welke per 1 januari 2008 ingaat. Deze wet voorziet vanaf die datum onder meer in een lump-sum financiering van de WSW via de gemeenten. Daarnaast wordt van de gemeente een nadrukkelijke regierol vereist, en wordt de nadruk gelegd op re-integratie-inspanningen. WSW-ers moeten na de modernisering zoveel als mogelijk in een normale bedrijfssituatie worden geplaatst, en zo min mogelijk op een beschermde werkplek.

Hoe een en ander in de praktijk uit gaat pakken is op dit moment nog niet te voorspellen. Het adequaat beheersen van al deze risico's zal een belangrijk punt van aandacht blijven in de komende tijd.

5.6 Omgevingsvergunning (wet WABO)

Een belangrijke ontwikkeling op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling is de aangekondigde invoering van de omgevingsvergunning. Het ministerie van VROM wil de verschillende vergunningen (maar ook ontheffingen en andere toestemmingsvereisten) voor wonen, ruimte en milieu zoveel mogelijk samenvoegen. Insteek is de relevante vergunningen van verschillende overheidsorganen in de omgevingsvergunning te integreren. Daarbij gaat het in ieder geval om de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet (Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselveiligheid), de Monumentenwet (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) en gemeentelijke vergunningen zoals de bouwvergunning, sloopvergunning, kapvergunning, gebruikersvergunning, milieuvergunning en APV-zaken.

Momenteel worden alle losse vergunningen uit genoemde wetten afgegeven door diverse instanties, zoals de gemeente, het ISGO en de provincie. In de nabije toekomst zal de gemeente de (totale) omgevingsvergunning moeten verstrekken. Burgers en bedrijven kunnen dan volstaan met één aanvraag bij één loket dat na het doorlopen van één procedure leidt tot één besluit (het al dan niet verlenen van een vergunning) en met één beroepsgang en één coördinerende toezichthouder. Het streven is om deze geïntegreerde vergunning in 2008 in te voeren. Omdat de behandeling van de wet wegens de Tweede Kamerverkiezingen is uitgesteld (deze staat nu gepland voor mei), staat de invoeringsdatum onder druk. De voorbereidingen gaan wel gewoon door. Het is immers duidelijk dat een goede coördinatie en onderlinge afstemming van groot belang zijn. Uitstel van de voorbereidingen zou daarom niet verstandig zijn.

De invoering van de omgevingsvergunning brengt vanzelfsprekend de nodige financiële risico's (personeel, automatisering, inrichting loket) en coördinatie-risico's met zich mee.

5.7 Ketenregie en gemeenschappelijke regelingen

Nieuwe wetgeving vanuit het Rijk en subsidies vanuit de provincie maken het steeds vaker noodzakelijk om samen te werken met andere organisaties, of taken te bundelen in samenwerkingsverbanden. Dit biedt natuurlijk kansen om de slagvaardigheid te vergroten en financiële voordelen te behalen. Het betekent echter ook afhankelijkheid van anderen, wat risico's met zich meebrengt. Risico's inzake het adequaat kunnen uitvoeren van de gewenste regierol, en risico's inzake de financiële beheersbaarheid. Dit punt blijft onze voortdurende aandacht houden. Onze insteek zal er voortdurend op gericht zijn de regie zoveel mogelijk te behouden en de kosten niet buitenproportioneel te laten stijgen.

6 Vervolgprocedure

Na vaststelling van de kadernota verwerken wij de door u genomen beslissingen in de huidige meerjarenbegroting. Vervolgens wordt deze nieuwe begroting uitgezet in de organisatie, zodat ieder taakgebied kan beoordelen of de ramingen nog juist zijn. Gewenste mutaties zullen onderbouwd moeten worden aangeleverd. Geringe aanpassingen op bestaand beleid, of aanpassingen op basis van een raadsbesluit of een afgesloten overeenkomst zullen direct worden verwerkt.

Nieuwe wensen zullen nog niet worden verwerkt, maar apart in beeld worden gebracht. Daarbij zullen per wens ook de financiële consequenties worden geschetst, waarna het college kan besluiten tot het al dan niet opnemen van die wens in de meerjarenbegroting 2008-2011

Bij het opstellen van de conceptbegroting zullen wij, voor zover financieel mogelijk, ook rekening houden met de door u gedane kaderstellende uitspraken tijdens de algemene beschouwingen in het voorjaar. Dit wel indachtig onze zelfstandige verantwoordelijkheid als college van burgemeester & wethouders. Tijdens de behandeling van de begroting in de raad van oktober kunt u vervolgens beoordelen of de door u gewenste prioriteiten zijn meegenomen. Via amendementen kunt u vervolgens de begroting beïnvloeden.

Het top-down karakter van de begroting komt via deze werkwijze volgens ons goed tot zijn recht. Op een praktische manier wordt zo invulling gegeven aan de uitgangspunten van het dualisme.

7 Overzicht adviezen

In de hoofdstukken 2 t/m 4 van deze kadernota hebben wij u het volgende voorgesteld:

- 1 inzake de OZB-tarieven het bestaande beleid voortzetten: stijging met de inflatie (1,5%) en nog éénmalig een aanpassing om de koopkrachtverschuiving uit het verleden te corrigeren, en het "weglekeffect" te repareren. Naast deze uitgangspunten moet rekening worden gehouden met de wettelijke maximale tariefstijging van 2,25% (paragraaf 2.2);
- 2 uit te gaan van een jaarlijkse verhoging gelijk aan het inflatiepercentage (1,5%) voor de hondenbelasting, de forensenbelasting en de diverse leges (paragraaf 2.4);
- 3 de afvalstoffenheffing niet verhogen, en het rioolrecht in principe verhogen met 9,0%. Uitgangspunt blijft 100% kostendekkendheid van deze taken (paragraaf 2.5);
- 4 bij de berekening van de algemene uitkering te anticiperen op een uitkering van 25% van de behoedzaamheidsreserve (voor 2008 € 27.000) (paragraaf 3.1);
- 5 uit te gaan van jaarlijkse verhogingen van huren en pachten met de contractueel maximaal toelaatbare percentages (paragraaf 3.2);
- 6 voorzichtigheid in acht te nemen bij het ramen van dividendontvangsten, en daarom de volgende bedragen als maximum aanhouden: Eneco € 200.000, Delta € 200.000 en BNG € 7.500 (paragraaf 3.4);
- 7 een jaarlijkse post onvoorzien structureel van € 30.000 op te nemen (paragraaf 4.1);
- 8 in de begroting € 20.000 onvoorzien incidenteel te ramen (paragraaf 4.1);
- 9 het restant van de stelpost voor uitvoering van het collegewerkprogramma te laten staan in de begroting (paragraaf 4.1);
- 10 uit te gaan van de volgende jaarlijkse aanpassing aan de loon- en prijsontwikkeling (paragraaf 4.2):

kostencategorie	2008 e.v.
1.0 salarissen en sociale lasten	3,0%
3.0 inhuur personeel van derden	1,5%
3.1 energielasten	3,0%
3.3 aankoop duurzame goederen	1,5%
3.4 aankoop overige goederen en diensten	1,5%
4.2 overige inkomensoverdrachten (verstrekke subsidies)	1,5%

11 uit te gaan van de volgende groeiprognose (paragraaf 4.3):

	saldo 1-1-2007	mutatie 2007	saldo 1-1-2008	mutatie 2008	saldo 1-1-2009	mutatie 2009	saldo op 1-1-2010	mutatie 2010	saldo op 1-1-2011	mutatie totaal
gezinswoningen	4.048	+ 22	4.070	+ 101	4.171	+ 130	4.301	+ 102	4.403	+ 355
- Suijssenwaerde Handelskade OT				+ 19		+ 20				+ 39
- Noord-Achterweg OP		+ 8		+ 6						+ 14
- Dabbestraat (koopplein) OT				+ 10		+ 4				+ 14
- Zweedse woningen OT		+ 10		+ 14						+ 24
- Langstraat AH		+ 4								+ 4
- Prins Bernhardstraat OP		+ 8								+ 8
- Lindebaan-Magnoliastraat OP				+ 10		+ 10				+ 20
- Beneden Molendijk OP				+ 5						+ 5
- Terrein Thunbergia OP										+ 0
- Hofje van Oranje				+ 5						+ 5
- Zorgwoningen Melkweg OT						+ 58				+ 58
- Gehandicaptenwoningen Melkweg OT						+ 6				+ 6
- Herinrichting Ebbe en Vloed OT								+ 78		+ 78
- Zorgwoningen centrumplan OP						+ 10				+ 10
- Zorgwoningen ijsbaan AH								+ 16		+ 16
- Zorgwoningen Tuindorp DB				+ 18						+ 18
- Overige woningen Tuindorp DB		- 16		+ 6		+ 14				+ 4
- Overige woningen		+ 8		+ 8		+ 8		+ 8		+ 32
bijz.wooneenheden	114	+ 0	114	+ 0	114	- 55	59	+ 0	59	- 55
- Woonzorgcomplex Melkweg						+ 42				+ 42
- Herinrichting Ebbe en Vloed						- 97				- 97
recreatiewoningen	373	+ 55	428	+ 79	507	+ 24	531	+ 0	531	+ 158
- Suijssenwaerde Suijssenspolder		+ 55		+ 55						+ 110
- Suijssenwaerde Handelskade				+ 24		+ 24				+ 48
totaal aantal woningen	4.535	+ 77	4.612	+ 180	4.792	+ 99	4.891	+ 102	4.993	+ 458
totaal aantal inwoners	10.154	+ 5	10.159	+ 215	10.374	+ 52	10.426	+ 102	10.528	+ 374
- Toename door nieuwbouw		+ 66		+ 276		+ 114		+ 165		+ 621
- Verdunning bevolkingsdichtheid		- 61		- 61		- 62		- 63		- 247

12 in de begroting 2008 te gaan anticiperen op de baten en lasten die Bedrijvenpark Oostflakkee in de toekomst gaat genereren (paragraaf 4.4);

13 aan de investeringen jaarlijks 4,5% rente toe te rekenen (paragraaf 4.5);

14 de hoogte van de subsidies te bepalen volgens de geldende subsidieverordening en, indien van toepassing, daarbij rekening te houden met een jaarlijkse inflatieaanpassing van 1,5% (paragraaf 4.6);

15 De navolgende aanbestedingsvoordelen en vertragingen op de diverse beheerplannen voornamelijk te handhaven, maar in de voorjaarsnota de combinatievoordelen voor wegen en riolering nader te beoordelen op haalbaarheid (paragraaf 4.7):

Onderhoudsplan	Aanbested.- voordeel	Combinatie- voordeel	Vertraging	Totaal
Gemeentelijke gebouwen	25%			25%
Schoolgebouwen	25%			25%
Automatisering			60%	60%
Wegen	25%	25%		50%
Riolering	25%	25%		50%

16 aan de reserves en voorzieningen in 2008 driemaal 1,5% en vanaf 2009 jaarlijks 1,5% inflatiecorrectie toe te voegen (paragraaf 4.8);

17 de taakstellende bezuinigingsopdracht van € 25.000 op het beleidsproduct begraafplaatsen te handhaven in de begroting (paragraaf 4.9);

- 18 de status incidentenonderhoud te handhaven voor de bibliotheek en de gymzaal in Ooltgensplaat, 't Centrum, de Bommelstee, de twee gemeentewoningen, 't Bolbaeken en de Regenboog. Eén van de gemeentewoningen staat momenteel leeg en zal zodra mogelijk worden verkocht.(paragraaf 4.9);
- 19 het onderzoek naar mogelijke kostenbesparing op het bijhouden van de WOZ-administratie zelf gaan oppakken. (paragraaf 4.9);
- 20 de taakstellende bezuinigingsopdracht om € 50.000 inkoop- en aanbestedingsvoordelen te behalen te handhaven in de begroting (paragraaf 4.9);
- 21 alle ontwikkelingen in hoofdstuk 5, voor zover mogelijk, te verwerken in de begroting. Hetzij financieel, hetzij in de risicoparagraaf. (hoofdstuk 5)
- 22 bij de voorjaarsnota in de algemene beschouwingen kaderstellende uitspraken te doen, zodat deze, voor zover financieel mogelijk, kunnen worden verwerkt in de conceptprogrammabegroting 2008, dit indachtig de zelfstandige verantwoordelijkheid van het college (inleiding en hoofdstuk 6).